

Ügyszám: NAIH/2016/2455/5/J
Ügyintéző: dr. Bíró János

Dr. Molnár Zsolt úr részére
elnök
az Országgyűlés Nemzetbiztonsági bizottsága

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Kérem, engedje meg, hogy az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 38. § (4) bekezdés a) pontjában valamint 45/A. §-ában meghatározott jogkörben eljárva az alábbiakban tájékoztassam a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (A továbbiakban: Hatóság) álláspontjáról a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló T/10307. számú törvényjavaslatot illetően.

Előljáróban jelzem, hogy a szóban forgó törvényjavaslat tervezetét Hatóságunk korábban a Belügyminisztérium felkérésére véleményezte. A közigazgatási egyeztetés során tett észrevételeink és javaslataink többségét a Belügyminisztérium elfogadta.

A tervezett törvénymódosítások a közelmúlt történéseire, így különösen a nyugat-európai nagyvárosokban elkövetett terrortámadásokra és a migrációs nyomás erős növekedésére, valamint az ezzel összefüggő káros jelenségre reagálva olyan intézkedésekhez biztosítanak törvényi alapot, melyek a polgárok személyes adatainak védelméhez és a magánéletük tiszteletben tartásához való jog erőteljes korlátozásával járnak együtt. Hatóságunk nem vonja kétségbe azt, hogy a törvényjavaslat indokolásában vázolt jelenségek korlátozó intézkedések bevezetését tehetik szükségessé, ugyanakkor arra hívjuk fel a figyelmet, hogy az állam Alaptörvényben rögzített alapjogvédelmi kötelezettségéből következően a jogkorlátozásnak nem szabad meghaladnia a szükséges és arányos mértéket, továbbá nem eredményezheti az állam információs túlhatalmát az állampolgárokkal szemben, ezért a törvényi szabályozásnak megfelelő adatvédelmi és magánszféravédelmi garanciarendszert kell tartalmaznia.

A törvénycsomag olyan veszélyekkel szemben határoz meg megelőző és védelmi jellegű jogkorlátozó intézkedéseket, amelyekről még nem tudható, hogy átmenetiek-e, vagy hosszú időtávban számolni kell velük. A tervezett jogkorlátozó szabályok csak addig alkotmányosak és legitímek, ameddig azok oka, azaz a fokozott migrációs nyomás és a terrorveszély lehetősége fennáll. Ezért véleményünk szerint kívánatos lenne az, hogy a törvényhozás időről időre vizsgálja felül a terrorveszéllyel kapcsolatos egyes jogkorlátozó szabályok további hatályban tartásának szükségességét.

Az alkalmat megragadva jelzem, hogy várhatóan a terrorellenes intézkedésekhez kapcsolódó adatkezelések jogi szabályozásának felülvizsgálatát is szükségessé teszi majd a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, üldözése vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a

2008/977/JHA tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi Irányelv (Irányelv) hatálybalépése. Ugyanis az Irányelv IV. fejezete olyan újfajta kötelezettségeket ír elő, mint a beépített és alapértelmezett adatvédelem, adatvédelmi hatásvizsgálat és az előzetes konzultáció a felügyeleti hatósággal. Részletesebb és átfogóbb kötelezettséget ír elő az Irányelv az adatkezelési tevékenység nyilvántartására (24. cikk) és a naplózásra (25. cikk) is. A 26. cikk új jogintézményként szabályozza az adatvédelmi hatóság általi kötelező előzetes jóváhagyást, míg a 28. cikk az adatvédelmi incidens kötelező jelentését írja majd elő, amely rendelkezések az adatvédelmi hatósággal való még szorosabb együttműködésre és az általa javasolt szempontrendszer még szélesebb körű érvényre juttatására kötelezi majd az adatkezelőt. Az Irányelv új szempontrendszert határoz meg a külföldre történő adattovábbításokat illetően is.

A T/10307. számú törvényjavaslatra visszatérve: annak elfogadása esetén olyan szabályok fognak hatályba lépni, amelyek általános, keretjellegű felhatalmazást adnak a nemzetbiztonsági szolgálatok számára nagy mennyiségű adat automatizált összegyűjtésére. Az automatizált adatátvitel szabályai a korábbi törvénytervezet-változatokhoz képest finomodtak ugyan, de továbbra is kiterjednek a teljes állami szférára, amelybe fogalmilag beleértendő például a teljes igazságszolgáltatás, illetve az Alkotmánybíróság és a független állami szervek adatbázisai is. Új eleme a szabályozásnak, hogy az automatizált jelentőrendszer kiterjed a hitelintézetekre és pénzügyi vállalkozásokra, valamint az egészségügyi szolgáltatók adatbázisaira is. Az automatizált adatátvitel és a jelentőrendszer teljes mértékig kiiktatja az adatkezelő szerv közreműködését, ezért megnöveli annak a veszélyét, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok esetenként szükségtelen, indokolatlan, tömeges adatigényléssel éljenek. Ezért álláspontunk szerint az adatigénylések automatizálása a korábinál erősebb adatvédelmi ellenőrzési rezsím kialakítását teszi szükségessé mind a nemzetbiztonsági szolgálatokon belül, mind a külső független ellenőrzést illetően.

A fentiek szükségességét az is alátámasztja, hogy az Európai Bíróság a Safe Harbor rendszer jogi alapjának megsemmisítéséről szóló határozatának indoklásában kitért arra, hogy az USA nemzetbiztonsági szolgálatai által végzett tömeges megfigyelés nincs összhangban az európai polgárok adatainak védelmére vonatkozó elvekkel. Álláspontunk szerint az európai demokratikus jogállamoknak – így Magyarországnak is - maradéktalanul be kell tartani azokat adatvédelmi és magánszféra-védelmi követelményeket, amelyeket más államokkal szemben joggal számon kérnek. Ezért örvendetes, hogy a törvénytervezet tartalmaz olyan felhatalmazást, amely kifejezetten biztosítja a lehetőséget Hatóságunk számára a TIBEK adatkezelésének ellenőrzésére.

Végül tájékoztatom, hogy Hatóságunk néhány szabályozási részletkérdésben fennmaradt észrevételeit és javaslatait a jelen levéllel egyidejűleg megküldtem a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkárának.

Budapest, 2016. április 27.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár